

Zasady etyczne obowiązujące w czasopiśmie

Redakcja „Ruchu Literackiego” informuje, że redakcję, Radę Naukową, Autorów, Recenzentów obowiązują zasady etyki formułowane przez Komitet ds. Etyki Publikacyjnej – COPE ***Code of Conduct and Best Practice Guidelines for Journal Editors*** [1] oraz ***Principles of Transparency and Best Practice in Scholarly Publishing*** [2] (<https://publicationethics.org/core-practices>)

W wypadkach nieuwzględnionych w niniejszych Zasadach etyki publikacyjnej Redakcja stosuje odpowiednie schematy postępowania przygotowane przez Komitet do spraw Etyki Publikacyjnej (COPE) [3].

Przedstawione poniżej standardy dotyczą zasad etycznych obowiązujących Autorów, Redaktorów, Recenzentów i Radę Naukową na każdym etapie publikacji tekstów w czasopiśmie.

Wszystkie artykuły zgłoszone do publikacji w czasopiśmie są sprawdzane pod kątem zgodności z zasadami etyki, rzetelności, transparentności, wartości i użyteczności naukowej.

Zasady dotyczące członków Redakcji

Członkowie Redakcji stale dbają o dobrą kondycję, spójność, regularność, dostępność i jakość czasopisma. Kierują się rzetelnością naukową i bezstronnością. Redakcja dąży do podnoszenia standardów naukowych, redakcyjnych oraz etycznych. Redaktorzy powinni ponosić odpowiedzialność za wszystko, co jest publikowane na łamach czasopisma.

Monitorowanie standardów etycznych

Zespół redakcyjny stale kontroluje przestrzeganie standardów i zasad etycznych związanych z publikacją tekstów naukowych i przeciwdziała praktykom niezgodnym z przyjętymi standardami.

Zasada fair play

Teksty zgłaszane do publikacji są oceniane przez Redakcję przede wszystkim pod względem merytorycznym, formalnym i technicznym. Decyzje Redakcji muszą opierać się na wartościach naukowych, a kwestie takie jak rasa, płeć, wyznanie, pochodzenie etniczne, obywatelstwo czy przekonania polityczne Autorów w żaden sposób nie mogą wpływać na ocenę artykułów [4].

Decyzje dotyczące publikacji

Zespół redakcyjny decyduje, które materiały zostaną, a które nie zostaną opublikowane. Przy podejmowaniu decyzji kluczowe są następujące kryteria: znaczenie naukowe pracy, oryginalność ujęcia problemu, przejrzystość i zgodność z zakresem tematycznym

czasopisma, zgodność z zasadami etyki, zgodność z wymaganiami merytorycznymi i formalnymi opisanymi w *Instrukcjach dla Autorów* oraz wskazania sformułowane przez Recenzenta podczas procesu recenzji naukowej.

Redakcja czasopisma ma obowiązek poinformować Autora(-ów) o wyniku oceny redakcyjnej zgłaszanego tekstu.

Zasada poufności

Członkowie Zespołu redakcyjnego stosują się do zasady poufności, a więc nie ujawniają osobom nieupoważnionym żadnych informacji na temat zgłaszanych do publikacji prac. Osobami upoważnionymi do posiadania tych informacji pozostają jedynie sami Autorzy, wybrani Recenzenci, uprawnieni Redaktorzy i członkowie Rady Naukowej oraz Wydawca.

Przeciwdziałanie konfliktom interesów

Nieopublikowane artykuły nie mogą być bez pisemnej zgody Autorów wykorzystywane przez członków Zespołu redakcyjnego ani przez żadne inne osoby uczestniczące w procedurach wydawniczych.

Redakcja, wyznaczając Recenzenta, musi uwzględniać zasadę przeciwdziałania konfliktom interesów.

Konflikt interesów w przypadku Recenzenta może wystąpić wtedy, gdy pojawiają się okoliczności, które mogą budzić wątpliwości co do jego bezstronności lub wpływać na jego działania podczas procedury recenzowania, np. powiązania służbowe, finansowe, prawne, opinie Recenzenta, rywalizacja naukowa, relacje rodzinne.

W przypadku gdy członek Redakcji lub Rady Naukowej zgłasza tekst do czasopisma, Redakcja podejmuje maksymalne wysiłki, aby zachować bezstronność w procesach redakcji i recenzji. Opiekę nad tymi procesami obejmuje inny Redaktor czasopisma, a osoba zgłaszająca tekst jest z nich wyłączona [5].

Redakcja podaje do wiadomości Czytelnika informacje o źródłach finansowania publikacji oraz wsparciu instytucjonalnym lub ze strony organizacji i innych osób albo podmiotów (*financial disclosure*) w publikowane badania.

Skargi, zażalenia, odwołania

W przypadku wplynięcia skarg, zażeń lub odwołań Redakcja czasopisma ma obowiązek ich rejestrowania i archiwizowania. Redakcja prosi o szczegółowe opisanie sprawy w zgłoszeniu oraz wskazanie, jakich treści lub jakich działań dotyczy. Redakcja ma obowiązek dochowania anonimowości danych osoby nadsyłającej, chyba że osoba ta samodzielnie wyrazi chęć ujawnienia jej danych. Osobami upoważnionymi do posiadania tych informacji pozostają jedynie: osoba zgłaszająca, uprawnieni Redaktorzy oraz Wydawca. Redakcja ma obowiązek odpowiedzieć pisemnie na złożone do Redakcji

skargi, zażalenia i odwołania w terminie nieprzekraczającym 30 dni od daty wptynięcia takiego dokumentu. Odpowiedź Redakcji musi uwzględniać co najmniej ocenę sprawy i opis podjętych lub planowanych przez Redakcję działań w związku ze sprawą.

Zasada rzetelności naukowej

Członkowie Zespołu redakcyjnego zobowiązani są dążyć do wszelkich starań dla zachowania integralności w kwestii rzetelności naukowej publikowanych prac. W tym celu mogą oni nanosić stosowne poprawki, a także – w przypadku podejrzeń nieuczciwych praktyk (plagiatu, fałszowania wyników badań etc.) lub działań nieetycznych – podjąć decyzję o wycofaniu tekstu z publikacji.

Wszelkie przejawy nierzetelności naukowej (*scientific misconduct*), w szczególności: *ghostwriting*; *guest authorship*; plagiat; zmyślanie lub fałszowanie danych; manipulowanie danymi; zjawisko Matyldy; efekt św. Mateusza [6]; błędne i niesumienne przeprowadzenie postępowania badawczego oraz naruszenie zasad etyki w nauce są niedopuszczalne i muszą być bezzwłocznie przevalizowane i rozpatrzone przez Redaktora Naczelnego oraz Radę Naukową.

Redakcja czasopisma ma obowiązek rejestrowania i archiwizowania takich przypadków.

Redakcja prosi o informowanie w przypadku wykrycia takich praktyk. Sugeruje się, aby zgłoszenie zawierało szczegółowy opis sprawy oraz wskazanie, jakich treści dotyczy.

Redakcja po otrzymaniu zgłoszenia kontaktuje się z Autorem, prosi o wyjaśnienie, gromadzi i zapoznaje się z zebranymi i dostarczonymi dowodami na nierzetelność naukową, a następnie formułuje decyzję o wycofaniu, o sprostowaniu/korekcie, o poinformowaniu odpowiednich organów i/lub instytucji.

Zapora *ghostwriting* i *guest authorship*

Redakcja w trosce o rzetelność naukową publikowanych tekstów prowadzi selekcję nadesłanych artykułów zgodnie z zasadami zapory *ghostwriting* i *guest authorship*. Ze zjawiskiem *ghostwritingu* mamy do czynienia wówczas, gdy ktoś wniósł istotny wkład w powstanie publikacji, ale nie ujawniono jego udziału jako jednego z autorów lub nie wskazano jego roli w podziękowaniach zamieszczonych w publikacji. *Guest authorship* (*honorary authorship*) to przypadek, gdy ktoś, kto miał znikomy udział w powstaniu publikacji, lub w ogóle go nie miał, pomimo to został oznaczony jako Autor/Współautor publikacji.

Aby przeciwdziałać przypadkom *ghostwritingu* i *guest authorship* Redakcja czasopisma wprowadza odpowiednie procedury.

Redakcja wymaga od Autorów i Współautorów złożenia oświadczeń [7], w szczególności deklaracji o rodzaju i zakresie wkładu (procentowego) poszczególnych Autorów i

Współautorów w powstanie dzieła wraz z danymi (imię, nazwisko, afiliacja, identyfikator ORCID).

Ghostwriting i *guest authorship* są przejawami nierzetelności naukowej, a wszelkie wykryte przypadki będą demaskowane, włącznie z powiadomieniem odpowiednich podmiotów (instytucje zatrudniające autorów, towarzystwa naukowe, stowarzyszenia edytorów naukowych itp.).

Redakcja wymaga podania informacji o źródłach finansowania publikacji oraz wsparciu instytucjonalnym publikowanych badań przez organizacje i inne podmioty (*financial disclosure*).

Korekta tekstów

Redakcja, Autor(zy) oraz Recenzenci mogą na etapie procesu redakcyjnego (przed publikacją tekstu) na drodze dyskusji dokonywać korekty tekstów.

Autor może wymagać od Redakcji wprowadzenia zgłoszonych przez niego poprawek do tekstu.

Redakcja zastrzega sobie również prawo do korekty tekstów już po ich opublikowaniu, bez informowania Czytelników i Autorów. Dotyczy to wyłącznie tzw. drobnych zmian. Drobne zmiany obejmują np. poprawienie formatowania i pisowni. Nie są to istotne korekty, które wpływają na odbiór czy zakres prezentowanych treści.

Istotne zmiany, takie jak wycofanie artykułu z powodu błędu, dodanie lub usunięcie Autora, poprawa danych wpływających na interpretację wyników badań po opublikowaniu, mogą zostać wdrożone zgodnie z procedurami wskazanymi przez COPE [3].

Redakcja zaprasza wszystkich zainteresowanych do podjęcia debat i dyskusji na temat publikowanych treści. Redakcja może zamieścić treść debaty na łamach czasopisma, na stronie www czasopisma lub na zewnętrznej witrynie.

Wycofanie tekstu

Zespół redakcyjny może rozważyć wycofanie tekstu, jeżeli:

- istnieją wyraźne dowody świadczące o braku wiarygodności wyników badań, fabrykowaniu danych, jak również popełnieniu niezamierzonych błędów (np. błędy w obliczeniach, błędy metodologiczne);
- wyniki badań zostały wcześniej opublikowane gdzie indziej bez odpowiedniego odwołania do poprzednich źródeł lub ujawnienia takiej informacji Redakcji, bez zgody na ponowną publikację lub bez uzasadnienia (przypadki zbędnych publikacji);
- zawiera on materiały lub dane bez odpowiednich zgód na ich wykorzystanie (np. prawo do wykorzystania ilustracji, prawo do dysponowania wizerunkiem, inne licencje lub

sublicencji - również zły zakres pól eksploatacji czy zakres czasowy takich zgód/licencji);

- narusza on prawa autorskie lub prawa zależne;
- podczas badań nie dotrzymano procedur etyki lub nie przestrzegano przepisów szczebla międzynarodowego, krajowego i instytucjonalnego;
- została naruszona zasada braku konfliktu interesów Autorów, Recenzentów lub Redakcji, co wpływa na interpretację tekstów;
- praca nosi znamiona plagiatu, autoplagiatu bądź narusza inne zasady etyki.

Zawiadomienie o wycofaniu tekstu należy traktować jako równoznaczne z wycofaniem artykułu. Zawiadomienie to powinno zawierać informacje o osobie (w nagłówku powinien się znaleźć co najmniej tytuł/y i nazwisko/-a Autora/-ów pracy) i powodach (w celu rozróżnienia błędów niezamierzonych od celowych nadużyć) decydujących o wycofaniu tekstu. Wycofywane teksty nie zostają usunięte z opublikowanej wersji czasopisma, ale fakt i przyczyna ich wycofania będą wyraźnie oznaczone. Nie dotyczy to sytuacji, w których naruszony jest uzasadniony interes prawny Autora, Redakcji, Wydawcy lub osób trzecich – wówczas tekst może być wycofany, a Redakcja ma obowiązek opublikować informację wyjaśniającą. Autor ma prawo do odwołania się od decyzji Redakcji.

W innych przypadkach Redakcja stosuje się do zaleceń wskazanych w *COPE Retraction Guidelines* [8] oraz *COPE Flowcharts* [3].

Sprostowania, wyjaśnienia, uzupełnianie tekstów, erraty

Redakcja, w razie potrzeby, zawsze gotowa jest opublikować stosowne sprostowania, wyjaśnienia lub przeprosiny. Będą one publikowane na stronie internetowej czasopisma i/lub w opublikowanej wersji czasopisma.

W przypadku gdy – zgodnie z niniejszymi Zasadami etyki publikacyjnej oraz zaleceniami COPE – tekst nie kwalifikuje się do wycofania ani do korekty drobnych zmian, Redakcja dopuszcza publikację errat, uzupełnień i/lub sprostowań. Każde uzupełnienie dotyczące zmian istotnych (wpływających na odbiór czy zakres prezentowanych treści oraz na ustalenie autorstwa) powinno być uzupełnione o sprostowanie Redakcji wskazujące na zakres uzupełnienia i przyczynę wprowadzenia tego uzupełnienia.

Redakcja zobowiązuje się do analizowania i dokumentowania wszelkich przejawów nierzetelności naukowej.

Wszelkie wykryte i potwierdzone przypadki nierzetelności naukowej będą demaskowane, włącznie z powiadomieniem odpowiednich podmiotów (instytucje zatrudniające Autorów, towarzystwa naukowe, stowarzyszenia edytorów naukowych itp.).

Zasada otwartości i stałego dostępu

Redakcja wspiera politykę otwartego dostępu. Czasopismo jest publikowane w otwartym dostępie (Open Access), co oznacza, że wszystkie treści są dostępne bezpłatnie dla użytkowników i instytucji.

Wszystkie teksty są publikowane w wersji elektronicznej. Redakcja dąży do archiwizacji tekstów w różnorodnych bazach danych.

Zasady dotyczące udostępniania danych i odtwarzalności danych

Redakcja zachęca Autorów do archiwizacji danych badawczych w otwartych repozytoriach danych badawczych. Redakcja nie wymaga od Autorów załączania danych badawczych. W wybranych przypadkach Redakcja może jednak zwrócić się do Autora o dostarczenie danych badawczych (np. zgłoszonych do Redakcji problemów z integralnością przedstawianych danych czy duplikowaniem danych).

Reklamy

Redakcja akceptuje publikowanie w czasopiśmie jedynie reklam:

- konferencji naukowych, warsztatów, działalności naukowej, konferencji branżowych i innych wydarzeń związanych z tematyką czasopisma;
- działalności wydawniczej Wydawcy czasopisma;
- sponsorów lub partnerów czasopisma.

Zapytanie o reklamy należy kierować do Redakcji.

Redakcja wskazuje na głównej stronie internetowej czasopisma, czy posiada sponsora.

Publikując reklamę partnera lub sponsora, Redakcja jednoznacznie wskazuje na jego rolę na stronie www czasopisma i/lub w wydaniu czasopisma. Reklama musi być oddzielona od publikowanych w czasopiśmie treści.

Reklamy nie wpływają w żaden sposób na podejmowanie decyzji redakcyjnych przez Redakcję czasopisma.

Opłaty dla Autorów i Recenzentów

Redakcja czasopisma informuje, że **nie pobiera opłat autorskich** (APC – *article processing charges*) za złożenie (*submission fee*), publikację (*publication fee*), recenzję (*review fee*), procedowanie artykułów (*processing fee*) oraz nie przekazuje honorariów.

[1] COPE Council, *Code of Conduct and Best Practice Guidelines for Journal Editors*, https://publicationethics.org/files/Code_of_conduct_for_journal_editors_Mar11.pdf, dostęp: 14.02.2023.

[2] The Committee on Publication Ethics, DOAJ, the Open Access Scholarly Publishing Association, the World Association of Medical Editors, *Principles of transparency and best practice in scholarly publishing*, <https://doaj.org/apply/transparency/>, dostęp: 14.02.2023.

[3] COPE Council, *Polish: all flowcharts*, <https://publicationethics.org/resources/flowcharts/polish-all-flowcharts>, DOI: <https://doi.org/10.24318/cope.2019.2.36>, dostęp: 14.02.2023.

[4] The Committee on Publication Ethics, DOAJ, the Open Access Scholarly Publishing Association, the World Association of Medical Editors, *Principles of transparency and best practice in scholarly publishing*, <https://doaj.org/apply/transparency/>, dostęp: 14.02.2023.

[5] COPE Council, *Editor as author in own journal*, <https://publicationethics.org/case/editor-author-own-journal>, dostęp: 14.02.2023.

[6] Przykłady nierzetelności naukowej:

- Plagiat – polega na „przywłaszczeniu sobie autorstwa albo wprowadzeniu w błąd co do autorstwa całości lub części cudzego utworu albo artystycznego wykonania” (Dz.U. 2018 poz. 1668, art. 287).
- *Autoplgiat*– sprawianie mylnego wrażenia co do oryginalności własnego utworu względem swych poprzednich, a w rzeczywistości kopiowanych dzieł” (J. Doliński, *Autoplgiat*, „Edukacja Prawnicza” 2012, nr 3 (132), <https://www.edukacjaprawnicza.pl/autoplgiat/>).
- *Zjawisko Matyldy* – zjawisko dyskryminacji kobiet w nauce (więcej: A. Derra, *Przemilczane i zapomniane. O zjawisku Matyldy, czyli systemowym umniejszaniu roli kobiet w nauce*, „Ethos. Kwartalnik Instytutu Jana Pawła II KUL” 2016, Tom 29, nr 1 (113), s. 203–220, <https://czasopisma.kul.pl/ethos/article/view/5314>).
- *Efekt św. Mateusza* –występuje, gdy „pewne procesy psychospołeczne wpływają na przydział nagród dla naukowców za ich wkład – przydział, który z kolei wpływa na przepływ idei i odkryć w sieciach komunikacyjnych nauki” (R.K. Merton, *The Matthew effect in science: The reward and communication systems of science are considered*, „Science” 1968, 159 (3810), s. 56, <https://www.jstor.org/stable/pdf/1723414.pdf>).

[7] Listę niezbędnych dokumentów przedstawiono w punkcie *Zasady dotyczące Autorów. Podstawowe wymagania formalne dotyczące publikacji*.

[8] COPE Council, *COPE Guidelines: Retraction Guidelines*, DOI: <https://doi.org/10.24318/cope.2019.1.4>, dostęp: 14.02.2023.

[9] COPE, *Authorship*, <https://publicationethics.org/resources/discussion-documents/what-constitutes-authorship-english-june-2014>, dostęp: 14.02.2023.

[10] CRediT, <https://credit.niso.org/>, dostęp: 14.02.2023.

[11] Niezbędne dokumenty opisano w punkcie *Zasady dotyczące autorów. Podstawowe wymagania formalne dotyczące publikacji*.

[12] „Konflikt interesów u Autora występuje wtedy, gdy Autor ma określone interesy finansowe lub powiązania, bezpośrednie lub pośrednie, lub występują inne sytuacje, które mogą budzić wątpliwości co do jego bezstronności lub wpływać na jego działania”, np. gdy ważność badań jest zależna od relacji osobistych Autora, jego prywatnych opinii, rywalizacji naukowej itp.”. Cyt. za: Oxford Academic, *Conflicts of interest*, https://academic.oup.com/pages/authoring/journals/preparing_your_manuscript/conflicts_of_interest, dostęp 03.04.2023.

[13] Zachęcamy Autorów do archiwizacji danych badawczych w otwartych repozytoriach danych badawczych:

- Repozytorium Otwartych Danych Badawczych Uczelni Krakowskich: <https://rodbuk.pl/>.
- Katalog Danych Badawczych: <https://mostwiedzy.pl/pl/open-research-data/catalog>.
- Repozytorium Otwartych Danych Badawczych RepOD: <https://reporod.icm.edu.pl/info/>.
- Zenodo: <https://zenodo.org/>.
- Figshare: <https://figshare.com/>.
- Mendeley Data: <https://data.mendeley.com/>.